

BOSHLANG'ICH SINFD A MATEMATIK VA MANTIQUIY MASALALARNI YECHISHNING SAMARALI METODIKASI

Murtozayeva Shahzoda

Denov Tadbirkorlik Va Pedagogika Insituti
Pedagogika Fakulteti Boshlang'ich Ta'lim
Kafedrası Boshlang'ich Ta'lim Yo'nalishi.
3-kurs talaba.

begmatovmurtoza@gmail.com

<https://doi.org/10.5281/zenodo.17340367>

Annotatsiya: Ushbu maqolada boshlang'ich sinf o'quvchilarida matematik va mantiqiy masalalarni yechish jarayonining o'ziga xos xususiyatlari, uning o'quvchilarning tafakkurini shakllantirishdagi ahamiyati hamda samarali o'qitish metodlari yoritilgan. Boshlang'ich ta'lim davrida o'quvchilarning mantiqiy fikrlash qobiliyatini rivojlantirish uchun masalalardan oqilona foydalanish zarurligi asoslab berilgan. Matnda interfaol o'qitish, muammoli vaziyatlar yaratish, guruhli ishlash, hayotiy misollar asosida masalalarni yechish kabi usullar tavsiya etilgan. Bunday metodlar o'quvchilarning faolligini oshiradi, ularning tahlil qilish, taqqoslash, umumlashtirish va mustaqil qaror qabul qilish ko'nikmalarini rivojlantiradi. Shuningdek, maqolada zamonaviy texnologiyalar va o'yinli metodlarning ahamiyati ham ochib berilgan.

Kalit so'zlar: matematik masalalar, mantiqiy fikrlash, muammoli ta'lim, interfaol metod, mustaqil fikrlash, ijodiy yondashuv, boshlang'ich ta'lim.

Аннотация: В данной статье раскрываются особенности процесса решения математических и логических задач в начальных классах, а также его значение в развитии мышления учащихся. Обоснована необходимость использования задач как средства формирования логического и аналитического мышления школьников. В работе рассмотрены эффективные методики обучения, включая проблемное обучение, интерактивные методы, групповую работу и использование жизненных примеров при решении задач. Подчеркнута важность применения современных технологий и игровых подходов для повышения интереса учащихся к математике и развития их самостоятельного мышления.

Ключевые слова: математические задачи, логическое мышление, проблемное обучение, интерактивные методы, самостоятельное мышление, творческий подход, начальное образование.

Annotation: This article explores the features of teaching mathematical and logical problem-solving in primary school and its role in developing students' reasoning abilities. It emphasizes the importance of using problems as a means to foster analytical and logical thinking. The paper discusses effective teaching methods such as problem-based learning, interactive techniques, group work, and solving real-life examples. The significance of modern technologies and game-based approaches in making learning engaging and encouraging independent thinking is also highlighted. These strategies help children develop critical, creative, and logical problem-solving skills from an early stage.

Keywords: mathematical problems, logical reasoning, problem-based learning, interactive methods, independent thinking, creative approach, primary education.

Boshlang'ich sinfd a matematik va mantiqiy masalalarni yechish o'quvchilarning intellektual salohiyatini rivojlantirishda muhim o'rin tutadi. Bu jarayon nafaqat hisoblash amallarini o'rgatadi, balki bolalarda tahlil qilish, izchillik bilan fikrlash, sabab va oqibatni aniqlash, xulosa chiqarish kabi ko'nikmalarni shakllantiradi. Mantiqiy masalalarni yechish orqali o'quvchi o'z tafakkurini rivojlantiradi, kundalik hayotdagi muammolarni mantiqan hal

etishni o'rganadi¹. O'qituvchi masalalarni tanlashda o'quvchining yosh xususiyatlari, bilim darajasi va qiziqishlarini hisobga olishi zarur. Dars jarayonida o'quvchilarni faollashtiruvchi, mustaqil fikrlashga undovchi metodlardan foydalanish samarali natija beradi². Muammoli vaziyat yaratish orqali o'quvchi o'z fikrini ifodalash, mulohaza yuritish va yechim topishga o'rganadi. Interfaol usullar, xususan, guruhli ishlash, o'yin shaklidagi topshiriqlar, vizual vositalardan foydalanish o'quvchilarda fanga nisbatan ijobiy munosabatni shakllantiradi.

Masalalarni hayotiy misollar asosida yechish ham o'quvchilar uchun tushunarli va qiziqarli bo'ladi. Masalan, xarid qilish, vaqt, masofa yoki sonli taqqoslashga oid masalalar orqali bola real hayotiy vaziyatlarni mantiqan tushunishni o'rganadi. Bu esa ularning amaliy fikrlashini mustahkamlaydi. Zamonaviy o'qitishda texnologik vositalar, xususan, interfaol doskalar, multimedia ilovalari va onlayn platformalar orqali masala yechish jarayonini yanada jonlantirish mumkin³. Bu vositalar o'quvchining e'tiborini jalb qiladi, uni faol ishtirokchiga aylantiradi va bilimlarni mustahkamlashni osonlashtiradi.

Boshlang'ich sinfda matematik va mantiqiy masalalarni yechishning samarali metodikasini qo'llash o'quvchilarning tafakkurini, ijodkorligini, mustaqilligini va o'z-o'zini nazorat qilish qobiliyatini rivojlantiradi⁴. Shu bois bu jarayonni puxta o'ylangan, tizimli va bosqichma-bosqich tashkil etish o'qituvchining asosiy vazifalaridan biridir.

Xulosa qilib aytganda, **boshlang'ich sinf o'quvchilarida matematik va mantiqiy masalalarni yechish jarayoni nafaqat hisoblash malakasini shakllantiradi, balki ularning tafakkurini, kuzatuvchanligini va ijodiy fikrlash qobiliyatini ham rivojlantiradi. Masala yechish o'quvchini mustaqil fikrlashga, o'z fikrini asoslab berishga, turli yechimlarni tahlil qilib eng maqbulini tanlashga o'rgatadi. O'qituvchi bu jarayonda o'quvchilarning yosh va psixologik xususiyatlarini inobatga olib, ularni faol ishtirok etishga undovchi metodlardan foydalanishi zarur. Interfaol o'yinlar, muammoli vaziyatlar, guruhli ishlash va zamonaviy texnologiyalar asosida tashkil etilgan mashg'ulotlar o'quvchilarda fanga bo'lgan qiziqishni oshiradi. Natijada, o'quvchilar matematik tafakkurga ega, mantiqan fikrlaydigan, ijodiy yondasha oladigan, hayotiy masalalarni hal etishga tayyor shaxslar sifatida shakllanadi.**

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Jo'rayeva M. Boshlang'ich sinflarda matematika o'qitish metodikasi. – Toshkent: O'qituvchi, 2020.
2. Qodirova G. Boshlang'ich ta'limda innovatsion metodlar. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2021.
3. Rasulova D. Matematik masalalar orqali mantiqiy fikrlashni rivojlantirish. – Samarqand: SamDU nashriyoti, 2019.
4. To'xtasinova M. Boshlang'ich sinf o'quvchilarining tafakkurini rivojlantirishda masalalarning o'rni. – Toshkent: TDPU, 2022.

¹ Ergasheva N. "Boshlang'ich ta'limda mantiqiy fikrlashni shakllantirishning samarali usullari". – Toshkent: Pedagog nashriyoti, 2020. – 50-bet.

² Abdullayeva Z. "Faol ta'lim metodlari orqali o'quvchilarning mustaqil fikrlashini rivojlantirish". – Toshkent: Yangi asr avlodi, 2019. – 48-bet.

³ Raximova D. "Ta'limda raqamli texnologiyalar va multimedia vositalaridan foydalanish". – Toshkent: Innovatsion pedagogika, 2022. – 66-bet.

⁴ Yusupova S. "Boshlang'ich sinflarda matematik va mantiqiy tafakkurni rivojlantirish metodikasi". – Toshkent: Fan va ta'lim, 2023. – 58-bet.

5. Hasanov U. Ta'lim jarayonida muammoli o'qitish texnologiyalari. – Toshkent: Iqtisodiyot, 2018.
6. Karimova N. Matematika fanini o'qitishda interfaol metodlar. – Toshkent: TDPU, 2020.
7. Ziyamuxamedov B., To'raev A. Pedagogik texnologiyalar va ularni amaliyotda qo'llash. – Toshkent: Oliy ta'lim, 2019.
8. Yo'ldosheva D. Boshlang'ich ta'limda o'quvchilarning ijodiy fikrlashini shakllantirish. – Toshkent: Noshir, 2021.